

SYRJINTÄLAUTAKUNTA

Syrjintä, vuokra-asunto, etninen tausta, asukasvalinta, uhkasakko

Diaarinumero: 2236/66/2006

Antopäivä: 27.2.2007

Romaniväestöön kuuluvat A ja B olivat asunnottomuuden vuoksi hakeneet vuokra-asuntoa Himangan kunnasta. Kunta oli jättänyt A:n ja B:n vuokra-asuntohakemuksen toistuvasti huomioon ottamatta vuokralaisen valinnasta päättäessään ja tehnyt 17.8.2006 kielteisen päätöksen asunnon vuokrausasiassa. Kunta oli todennut, ettei se asuinalueena tarjonnut romaniväestölle luonnollista kanssakäymismahdollisuutta muun romaniyhteisön ja kulttuurin kanssa. Kunnassa oli ollut useita vuokra-asuntoja vapaana, joita vakituista asuntoa vailla oleville A:lle ja B:lle ei tarjottu. Syrjintälautakunta totesi asumisen olevan perusvälttämättömyys ja asumiseen liittyvän syrjinnän siksi erityisen vahingollista. Syrjintälautakunta piti Himangan kunnan menettelyä vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa syrjivänä, ja kielsi kuntaa jatkamasta tai uusimasta A:han ja B:hen sekä mahdollisesti muuhun romaniväestöön kohdistuvaa yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista etnistä syrjintää vuokralaisten valinnassa. Syrjintälautakunta asetti Himangan kunnalle uhkasakon A:ta ja B:tä koskevan syrjintäkiellon välittömäksi noudattamiseksi.

Hakijan vaatimukset

Vähemmistövaltuutettu pyytää syrjintälautakuntaa tutkimaan, onko Himangan kunta rikkonut syrjintäkieltoa A:n ja B:n asumisasiassa. Himangan kunta on jättänyt A:n ja B:n vuokra-asuntohakemuksen toistuvasti huomioon ottamatta vuokralaisen valinnasta päättäessään ajanjaksolla 11.10.2005 – 17.8.2006 ja tehnyt 17.8.2006 kielteisen päätöksen asunnon vuokrausasiassa. Hakija pyytää syrjintälautakuntaa kieltämään Himangan kuntaa sakon uhalla jatkamasta tai uusimasta A:n ja B:n sekä mahdollisesti muuhun romaniväestöön kohdistuvaa syrjivää menettelyä vuokralaisen valinnassa.

Hakijan selvitys tapahtumista

A ja B ovat asunnottomuuden vuoksi hakeneet kolme huonetta käsittävää vuokra-asuntoa Himangan kunnasta 11.10.2005 tehdyllä hakemuksella. He ovat esittäneet epäilynsä siitä, ettei heille haluta vuokrata asuntoa johtuen heidän romanitaustastaan.

Vähemmistövaltuutettu on 20.10.2005 pyytänyt Himangan kuntaa selvittämään tilanne A:n ja B:n asuntohakemuksen, romanien asunnotilanteen ja kunnan yleisen vuokra-asunnotilanteen osalta sekä missä ajassa keskimäärin asunnonhakijoilla on mahdollisuus saada vuokra-asunto. Kuntaa on pyydetty myös selvittämään miten Himangan kunta ottaa huomioon etnisen yhdenvertaisuuden toteutumisen romanien asumiskysymyksissä ja miten kunta toteuttaa viranomaisille asetettua yleistä yhdenvertaisuuden edistämismääräystä.

Himangan kunta on todennut, ettei Himangan kunnassa asu romaneja. Kunnan mukaan Himanka ei asuinalueena tarjoa romaniväestölle luonnollista kanssakäymismahdollisuutta muun romaniyhteisön ja kulttuurin kanssa ja jo siitä syystä Himanka ei ole paras mahdollinen vaihtoehto

romaniväestölle. Himangan kunnanhallituksen mukaan romaniväestöä suositellaan hakeutumaan asuttaville seuduille, jolloin yhteys omaan kulttuuriin säilyy ja kasvaa myös lapsille. Himangan kunta on 16.6.2006 antanut vähemmistövaltuutetulle tiedot muista 11.10.2005 ja sen jälkeen kuntaan saapuneista asuntohakemuksista.

Hakijan perustelut

Vähemmistövaltuutettu viittaa Himangan kunnalta saamiinsa selvityksiin sekä vertailuaineistoon. Ne osoittavat, että A ja B on asetettu etnisen taustansa vuoksi asumisvalinnassa epäsuotuisampaan asemaan kuin vertailukelpoisessa tilanteessa olleet muut hakijat.

A:lle ja B:lle ei ole tarjottu vuokra-asuntoa, vaikka samanaikaisesti Himangan kunta on tarjonnut useille vertailukelpoisessa asemassa olleille valtaväestöä edustaville asunnonhakijoille vuokra-asuntoja.

A:ta ja B:tä on kohdeltu epäsuotuisammin Himangan kunnan tehdessä 17.8.2006 päätöksen, jonka mukaan kunta ei vuokraa heille asuntoa. Muiden asunnonhakijoiden osalta vastaavanlaista päätöstä ei ole tehty. A:n ja B:n kohdalla heidän asunnon hakemisensa on haluttu nimenomaisesti kunnan toimesta keskeyttää. Menettely poikkeaa asukasvalinnoissa normaalisti noudatetusta menettelystä, ja näin heidät on asetettu epäsuotuisampaan asemaan muihin asunnonhakijoihin verrattuna. Tätä osoittaa myös asunnonhakemiseen kulunut aika. Himangan kunta on ilmoittanut vuokra-asunnon saamisen kestävän tilanteesta riippuen 1–3 kuukautta. A:lle ja B:lle ei kyseisessä ajassa ole tarjottu asuntoa toisin kuin vertailukelpoisessa tilanteessa olleille hakijoille. A:lle ja B:lle ei koko asuntohakemuksen voimassaolon aikana ole tarjottu vuokra-asuntoa, vaikka niitä on ollut tuona aikana vapaana useita, vaan niitä on tarjottu ja vuokrattu muille asunnonhakijoille.

Vertailukelpoisessa tilanteessa A:han ja B:hen nähden ovat ainakin ne, jotka ovat hakeneet kolme huonetta käsittävää vuokra-asuntoa, ja joiden hakemukset ovat olleet vireillä samanaikaisesti A:n ja B:n hakemuksen kanssa. Aineistosta käy ilmi, että lähes kaikille kolmen huoneen asuntoa hakeneille on tarjottu haluamaansa asuntoa ja heidät on kunnan päätöksin valittu vuokralaisiksi lukuun ottamatta A:ta ja B:tä. Vertailukelpoisessa tilanteessa on ollut useita asunnonhakijoita. Kukaan asunnonhakijoista ei ole hakemuksessaan ilmoittanut syytä, jonka vuoksi he olisivat olleet A:ta ja B:tä kiireellisemmässä asunnon tarpeessa. A ja B ovat asunnonhakijoista ainoat, jotka ovat ilmoittaneet asunnontarpeensa perusteeksi asunnottomuuden.

Himangan kunta on viitannut selvityksissään siihen, että kunnan asuntoja vuokrataan eniten tarvitseville. Muiden hakijoiden saamien päätösten perusteluissa ei ole otettu huomioon A:n ja B:n erittäin kiireellistä asunnottomuudesta johtuvaa asunnon tarvetta. A:n ja B:n asunnon tarve on ollut kiireellinen ottaen huomioon sekä Valtion asuntorahaston arava- ja korkotukivuokra-asuntoja koskevan asukasvalintaoppaan ohjeet asukasvalinnassa noudatettavasta etusijajärjestyksestä ja B:n terveydentilan.

Himangan kunnassa on vuoden 2006 aikana ollut vapaana useita kolmen huoneen asuntoja, mutta näistä ainoatakaan ei ole tarjottu A:lle ja B:lle. Vertailuaineiston perusteella käy ilmi, että A ja B on sivuutettu asukasvalinnassa useasti ja näin heidät on asetettu epäedullisempaan asemaan vertailun kohteena oleviin hakijoihin nähden.

Himangan kunnan vastaus

Vastauksenaan syrjintälautakunnalle Himangan kunnanhallitus 14.11.2006 tehdyssä päätöksessään viittaa aikaisemmin vähemmistövaltuutetulle antamiinsa selvityksiin ja lausuntoihin asiasta ja toteaa, että A ja B eivät ole enää asunnon tarpeessa, koska kunnan saamien tietojen mukaan he ovat saaneet asunnon Kannuksesta.

Kunta on liittänyt vastaukseensa Himangan kunnanhallituksen pöytäkirjaotteen 17.8.2006, jossa todetaan, että Himangan kunta on päättänyt, ettei se vuokraa A:lle ja B:lle asuntoa. Perusteluina on, että asukasvalinnoissa pyritään vuokratalon monipuoliseen asukasrakenteeseen ja sosiaalisesti tasapainoiseen asuinalueeseen. B on niin sairas, että kunnalla ei ole tarjota tilanteeseen sopivaa asuntoa.

Hakijan vastaselitys

A ja B ovat vuokranneet asunnon Kannuksesta määräaikaisella vuokrasopimuksella. Vuokrasopimus päättyy 31.12.2006 eikä A:lla ja B:llä ole tietoa uudesta vuokra-asunnosta. A ja B ovat uusineet Himangan kuntaan jättämänsä asuntohakemuksen viimeksi marraskuun alkupuolella. Koska A:n ja B:n vuokrasopimus tulee päättymään joulukuun lopussa 2006, he ovat asunnottomuusuhan alaisia. Koska asuntohakemuksen uusimisesta huolimatta vuokra-asuntoa ei ole tarjottu, on syrjivä menettely edelleen jatkunut.

Asunnon saaminen muualta ei vaikuta sen arviointiin, onko kunnan menettely ollut A:ta ja B:tä syrjivä. Kunnan selitys on ristiriidassa asukasvalintaa koskevien säännösten kanssa, jonka mukaan etusijalle on asetettava asunnottomat ja muut kiireellisessä asunnon tarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijaruokakunnat. Säännösten mukaan asuinalueiden ja -talojen erilaistumiskehityksen estäminen etusijajärjestyksestä poikkeamalla on mahdollista vain, jos se on hakijaruokakunnan erityisolosuhteet, paikkakunnan vuokra-asuntotilanne taikka vuokratalon tai asuinalueen asukasrakenne huomioon ottaen erityisen perusteltua.

Kunnan perustelu, ettei asuntoa ole voitu tarjota B:n sairauden vuoksi on ristiriidassa A:n ja B:n esittämien seikkojen kanssa, sillä he eivät ole asettaneet sairaudesta johtuvia erityistoivomuksia asunnolleen.

Lausumapyyntö Himangan kunnalle

Himangan kunnalle varattiin 14.2.2007 lähetetyllä lausumapyynnöllä mahdollisuus antaa uhkasakkolaissa tarkoitettu selitys 23.2.2007 mennessä kunnalle vaaditusta uhkasakon asettamisesta. Kunta ei antanut määräaikaan mennessä selitystä syrjintälautakunnalle.

Esittelijän esitys

Himangan kunnan menettely vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa on ollut syrjivää. Syrjintälautakunta kieltää Himangan kuntaa jatkamasta tai uusimasta A:han ja B:hen sekä mahdollisesti muuhun romaniväestöön kohdistuvaa yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista etnistä syrjintää vuokralaisen valinnassa.

A:ta ja B:tä koskevan syrjintäkiellon välittömäksi noudattamiseksi Himangan kunnalle asetetaan 4000 euron suuruinen uhkasakko.

Perustelut

Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan etnisen alkuperän perusteella tapahtuvaan syrjintään, kun kysymys on asumisesta taikka yleisölle tarjottavien tai yleisön saatavilla olevien palvelujen tarjonnasta tai saatavuudesta muissa kuin yksityisten välisissä suhteissa. Asuminen on perusvälttämättömyys ja asumiseen liittyvä syrjintä on siksi erityisen vahingollista.

Syrjinnällä tarkoitetaan yhdenvertaisuuslain mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Hallintolain mukaan viranomaisten on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Himangan kunta on ilmoittanut vuokra-asunnon saamisen kestävän 1–3 kuukautta. Kunnassa on vuoden 2006 aikana ollut useita kolmen huoneen vuokra-asuntoja vapaana. Vakituista asuntoa vailla oleville A:lle ja B:lle ei ole tarjottu asuntoa hakemuksen ollessa vireillä marraskuusta 2005 alkaen. Vapaina olleisiin asuntoihin on valittu valtaväestöön kuuluvia hakijoita. Kunta on 17.8.2006 tehnyt päätöksen, ettei se vuokraa A:lle ja B:lle asuntoa. A ja B ovat uudistaneet asuntohakemuksensa.

Valtion asuntorahaston arava- ja korkotukivuokra-asuntoja koskevan asukasvalintaoppaan ohjeiden mukaan kaikkein kiireellisimmässä asunnontarpeessa on esimerkiksi asunnoton hakija kuten sukulaisten tai tuttavien luona tai muussa tilapäismajoituksessa asuva henkilö. A:n ja B:n asuntohakemuksesta ilmenee muun muassa se, että perheeseen kuuluva alaikäinen lapsi asuu tilapäisesti sukulaisten luona. Kunta on perustellut kielteistä päätöstään sillä, että asukasvalinnoissa pyritään vuokratalon monipuoliseen asukasrakenteeseen ja sosiaalisesti tasapainoiseen asuinalueeseen ja että B on niin sairas, että kunnalla ei ole tarjota tilanteeseen sopivaa asuntoa. Kunnan päätös on ristiriidassa asukasvalintaa koskevien ohjeiden kanssa kun otetaan huomioon hakijoiden asunnon tarve ja se, etteivät he ole asettaneet erityisehtoja asunnolle.

Kunta on vähemmistövaltuutetun selvityspyyntöön 4.11.2005 antamassaan vastauksessa nimenomaan todennut, ettei Himanka asuinalueena tarjoa romaniväestölle luonnollista kanssakäymismahdollisuutta muun romaniyhteisön ja kulttuurin kanssa. Jo siitä syystä Himanka ei ole paras mahdollinen vaihtoehto romaniväestölle. Romaniväestöä on suositeltu hakeutumaan asuttaville seuduille, jolloin yhteys omaan kulttuuriin säilyy ja kasvaa myös lapsille.

Edellä mainitun vastauksen ja kunnan tekemän kielteisen päätöksen perusteella on ilmeistä, ettei romaniväestöön kuuluvia hakijoita valita asukkaiksi kunnan vuokra-asuntoihin.

Syrjintälautakunta toteaa, että Himangan kunta on vuokra-asuntoja tarjotessaan kohdellut A:ta ja B:tä epäsuotuisammin kuin valtaväestöön kuuluneita hakijoita. Koska ei ole käynyt ilmi, että etninen syrjintä olisi päätynyt tai kunta ryhtynyt toimenpiteisiin A:ta ja B:tä syrjivän menettelyn lopettamiseksi, A:n ja B:n osalta on tarpeen asettaa Himangan kunnalle riittävän suuri uhkasakko.

Syrjintälautakunnan päätös

Himangan kunnan menettely vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa on ollut syrjivää.

Syrjintälautakunta kieltää Himangan kuntaa jatkamasta tai uusimasta A:han ja B:hen sekä mahdollisesti muuhun romaniväestöön kohdistuvaa yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista etnistä syrjintää vuokralaisen valinnassa.

A:ta ja B:tä koskevan syrjintäkiellon välittömäksi noudattamiseksi Himangan kunnalle asetetaan 4000 euron suuruinen uhkasakko.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2 § 2 momentin 4 kohta, 6 §:n 2 momentin 1) kohta, 13 §:n 1 momentin 2 kohta, 13 §:n 3 momentti, 17 §, uhkasakkolaki 6 § 3 momentti, 22 §.

Hallintolaki 6 §:n 1 momentti.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.